

Yttrande över remiss angående nytt riksintresse för Totalförsvarets militära del i Linköping

Länsstyrelsen har gett Linköpings kommun möjlighet att yttra sig över en remiss från Försvarsmakten angående riksintressen för totalförsvaret. Remissen avser nya riksintresseanspråk för Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) verksamhetsområde i Linköping.

Linköpings kommun avstyrker att Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) verksamhetsområde i Linköping blir riksintresse.

Motiv och bakgrund

Stadens motor de senaste 150 åren har varit industrin och dess utveckling mot högteknologi. Universitetsområdet planerades på 1960-talet och växte fram från 1970-talet och framåt i syfte att stärka utvecklingen mot en högteknologisk industri och ett kunskapsbaserat samhälle. En stark flygindustri och militär närvaro i Linköping har varit betydelsefull för Linköping såväl på grund av sitt nationella militära grunduppdrag som på grund av sin roll som arbetsplats för ett stort antal av kommunens invånare, och har också präglat förutsättningarna för stadsutveckling. För Linköpings kommun är det av yttersta vikt att kommunen och Försvarsmakten kan fortsätta att samexistera och utvecklas tillsammans.

Det, av Försvarsmakten, markerade området som föreslås bli riksintresse omfattas av en fördjupad översiktsplan för Mjärdevi och Västra Valla, antagen 2019. Inom området som omfattas av den fördjupade översiktsplanen ligger många regionalt viktiga målpunkter, bland annat Linköpings universitet och Linköping Science Park. I närområdet finns flera positiva planbesked och pågående planarbeten som syftar till att genomföra översiktsplanens inriktningar.

Starka kunskapsmiljöer är viktiga för utvecklingen av städer och regioner. Ett universitet kan på många sätt utgöra en motor, både genom att locka studenter och fler invånare till kommunen men också bidra med kvalificerad arbetskraft till regionens företag. Området kring Linköpings universitet är således mycket viktigt för Linköpings utveckling.

För att kunna konkurrera om arbetskraften och för att locka studenter har den fysiska miljön blivit allt viktigare, bland annat med attraktiva stadsmiljöer som skapar utrymme för möten och ett bredare serviceutbud under större del av dygnet. Linköpings kommun ser en stor potential i pågående och planerad stadsutveckling i Västra Valla och universitetsområdet för att skapa förutsättningar för ett ännu starkare kunskaps- och innovationscentrum där studenter och anställda erbjuds en kreativ, attraktiv och konkurrenskraftig studie-, boende- och arbetsmiljö. Det är av stor vikt för denna utveckling att de kunskapsintensiva miljöerna kan vidareutvecklas och att dessa integreras i den växande staden.

Behov av långsiktiga ställningstaganden

Riksintressesystemet syftar till att ge nationella värden ett långsiktigt skydd i relation till andra intressen och värden. Försvarsmakten har på senare år omprövat och förändrat sina riksintressen allt oftare. Linköpings kommun anser att detta riskerar motverka den långsiktighet och stabilitet som ska finnas för riksintressena, samt att det starkt påverkar kommunens förmåga att bedriva strategisk, långsiktigt hållbar planering. Justeringar av planeringsförutsättningar under pågående planeringsprocesser riskerar att skada förtroendet för det statliga riksintressemandatet, inte minst bland kommunens externa samarbetspartners.

Försvarsmaktens särskilt starka position gör också att särskild noggrannhet och avvägning bör kunna krävas i de anspråk som görs.

Pågående stadsutveckling

För närvarande arbetar Linköpings kommun med en ny detaljplan för del av fastigheten Intellectet 1 som angränsar till FOI. Under planarbetet har dialog förts med FOI, Försvarsmakten och fastighetsägaren Akademiska hus om möjliga och lämpliga anpassningar i bebyggelsen utifrån förutsättningen att FOI är ett område av betydelse för Totalförsvaret. Kommunen har i hög grad tillmötesgått kraven på anpassningar i bebyggelsen under förutsättning att området är ett område av betydelse för Totalförsvaret. Det är oklart om kraven eller behoven av anpassningar skulle ändras om FOI blir ett riksintresse, och om det över huvud taget blir möjligt att planlägga för bostäder i det aktuella området. Detta innebär sammantaget en stor osäkerhet för både pågående och kommande planering i ett område som kommunen har en ambition och vilja om att utveckla.

Linköpings kommun vill också framföra att det saknas tydliga skäl till utökningen av området för riksintresseanspråket då motivet hänvisas till dagens behov, som är omhändertaget. Linköpings kommun ifrågasätter behovet av ett större område än tidigare.

Det föreslagna riksintressets påverkansområde föreslås vara oförändrat men kommunen ser stor osäkerhet i hur ett eventuellt riksintresseanspråk skulle kunna förändra möjligheten att genomföra utbyggnaden av stadsdelen Djurgården. Kommunen köpte den aktuella marken av Försvarsmakten i slutet av 1990-talet i syfte att utveckla området som en ny stadsdel. Utvecklingen av Djurgården är av stor vikt för såväl kommunens inriktningar om en rundare och mer sammanhållen stad som bostadsförsörjning. Detaljplanerna för den del som nu är under utbyggnad vann laga kraft år 2022 respektive 2023. Även under detta planarbete fördes dialog med Försvarsmakten och FOI för att kunna göra lämpliga anpassningar i bebyggelsen. Linköpings kommun anser att utpekandet av FOI som ett eventuellt riksintresseutpekande inte får medföra att utbyggnaden av Djurgården påverkas negativt.

Linköpings kommun anser att Försvarsmaktens sätt att peka ut nya anspråk i ett område där det pågår planering för ny bebyggelse utan att dialog eller samråd sker ger stor osäkerhet i kommunens möjligheter att bedriva långsiktig planering.

Skäl för utpekande och fortsatt process

Den aktuella verksamheten (FOI) är dessutom endast hyresgäster i den kontorsbyggnad som de i dagsläget förfogar över. Miljöbalkens 3 kap. 9 § syftar till att säkerställa att markområden som har betydelse för Totalförsvaret ska skyddas från åtgärder som kan skada intresset. Kommunen ifrågasätter om en verksamhet vars fastighetsrättsliga tillgång endast är säkerställd med hyresrättsavtal kan sägas ha så platsspecifika skäl för sin lokalisering som krävs för ett riksintresseutpekande. Kommunen har trots det gjort långtgående justeringar av ursprungliga utvecklingsplaner för att möta det behov som FOI:s verksamhet uttryckt genom det aktuella anspråket som ett område av betydelse, så att verksamheten kan fortsätta som den bedrivs idag. Det är Linköpings kommuns bedömning att verksamheten som avses i utpekandet av riksintresse för totalförsvaret inte är beroende av att verka inom denna geografiskt avgränsade del av staden.

Linköpings kommun utgör en tillväxtmotor i regionen och området kring universitetet och Vallastaden är en central del av stadens och regionens utveckling. Kommunen ser svårigheter att på den här platsen förena Totalförsvarets riksintresse med de nationella och regionala målen för tillväxt, bostadsförsörjning och hållbar utveckling. Om Försvarsmakten utifrån pågående analyser ser behov av en utökning av verksamheten på längre sikt vill kommunen gärna ha en dialog om en annan lokalitet inom kommunen ger bättre förutsättningar för en utveckling av verksamheten.

För Linköpings kommun

Kristina Edlund
Kommunstyrelsens ordförande